
Torah and Tefillah in the Mind

ברכות דף כ: - דף כ"א. ושלחן ערוך סימן ס"ב סעיפים ג'-ד'

רבינו חננאל מסכת ברכות דף כ עמוד ב

א"ר אבינא הרהור כדבור דאמי. דמצות ק"ש בדבור הוא כדכתיב ודברת בם וכו', ומפני מה אינו מוציא בשפתיו, כדאשכחין בסיני דאזהר רחמנא אל תגשו אל אשה כדי לקבל התורה, וכתוב בה והודעתם לבניך ובני בניך יום אשר עמדת לפני ד' אלקיך וכו', וא"א דלא הוו בהו בעל קרי מקרה לילה, ולא גמרה תורה בו ביום אלא בהרהור הלב, ואעפ"כ הוזהר להודיעם אותם הדברים לבניו ולבני בניו. שמעינן מיהא דדבור אסור למי שהטומאה יוצאה עליו מגופו אבל הרהור מותר אע"ג דהרהור כמו דבור.

תוספות הרא"ש מסכת ברכות דף כא עמוד א

והרי תפלה דדבר שהצבור עסוקין בו. ומגופיה דמתני' לא הוה מצי לאקשוויי ליה דקתני ואינו מברך לא לפנייה ולא לאחריה, משום דאינו נראה יושב ובטל כיון שהוא עוסק בק"ש שהוא עיקר והברכות לפנייה ולאחריה אינן אלא לצורך ק"ש. וא"ת ולר' אבינא נמי תיקשי מאי שנא ק"ש ובהמ"ז טפי מתפלה כיון שלא ידע טעמא דבסמוך דמפליג בין דאורייתא לדרבנן, וי"ל דלר' אבינא ניחא שפיר דכיון דהרהור כדבור דמי ויוצא בהרהור מסתבר שהתירו לו בק"ש וברכת המזון שהם דאורייתא יותר מתפלה דרבנן אבל אליבא דרב חסדא ס"ד כיון דאינו יוצא בהרהור ואינו מהרהר אלא כדי שלא יהא יושב ובטל מה לי ק"ש ומה לי תפלה.

חידושי הריטב"א ברכות דף כא עמוד א

והרי תפלה דדבר שהצבור עסוקין בו וכו'. וא"ת וליקשי ליה ממתניתין גופה דפטר ליה תנא קמא מברכות דרבנן והוא דבר שהצבור עסוקין בו והוא בטל. יש לומר דמשום הכי לא אקשי ליה מברכות דמן הדין בשומע אותם משליח ציבור יצא דשומע כאומר בהני ברכות וכיון דכן ליכא למימר יושב ובטל דיש לומר דמשליח צבור שמע להו ויצא. מה שאין כן בקריאת שמע ותפלה דאינו יוצא על ידי אחר. קריאת שמע טעמא מפני שהיא שינון ותפלה משום דרחמי הוא.

Is one allowed to make a ברכה or daven in his mind?

Although there are those who rule that הרהור כדיבור, we pasken like the vast majority of ראשונים, who conclude that הרהור לאו כדיבור דמי. However, there are instances where one is advised to be מהרהר; see 'Reading and Hearing – A Summary' for further information.